

**Bijlage 3. Behandeling van de adviezen en bezwaren bij het ministerieel besluit tot
definitieve bescherming als cultuurhistorisch landschap met overgangszone van De Holen
in Neerpelt**

Provincie: Limburg

Gemeente: Neerpelt, 1ste afdeling, sectie B

Objectnummer: 4.03/72025/103

- Dossiernummer: 4.001/72025/110.1

Omschrijving:

De Holen, Neerpelt

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel,

12 JAN. 2017

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS

1. Adviezen uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige bescherming

1.1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen RWO, LNE, MOW en LV

1.1.1. Beleidsdomein Ruimtelijke ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

Het advies werd gevraagd op 18 januari 2016.

Het departement Ruimte Vlaanderen bracht op 17 februari 2016 een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier. In het advies wordt gewezen op een interferentie tussen de bescherming en de mogelijke aanleg van de omleiding N71 te Neerpelt, gelet op de reservatiestrook binnen het gebied.

Behandeling van het advies

Het beschermingsdossier doet geen uitspraak over de geplande omleidingsweg N71. In het inhoudelijk dossier zijn de aanwezigheid van de reservatiestrook in het gewestplan en de reeds genomen stappen in het dossier van de omleidingsweg N71 opgenomen onder punt d. Juridische toestand – Ruimtelijke ordening. Het beleidsdomein MOW wordt bevraagd in de adviesronde voorafgaand aan de voorlopige bescherming.

Conclusie

Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.2. Beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie

Het advies werd gevraagd op 18 januari 2016.

De afdeling Land- en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen bracht op 3 maart 2016 een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Conclusie

Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

De overige agentschappen van het beleidsdomein brachten geen advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.1.3. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het advies werd gevraagd op 18 januari 2016.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.1.4. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het advies werd gevraagd op 18 januari 2016.

Het departement Landbouw en Visserij bracht op 1 februari 2016 een voorwaardelijk gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het

beschermingsdossier. Het departement adviseert om de noordelijke overgangszone te schrappen omdat dit gebied bijna volledig in beroepslandbouwgebruik is en de erfgoedelementen hier minder gaaf bewaard zijn en dus minder belangrijk. De vrijheid van teeltkeuze moet hier primeren.

Behandeling van het advies

Zoals in het inhoudelijk dossier wordt aangegeven staat het hydrografisch systeem in dit beschermingsdossier centraal. Het netwerk van aanvoer- en afvoersloten vormt één geheel en ontleent zijn erfgoedwaarde aan de onderlinge interactie. Het uitsluiten van bepaalde delen van dit netwerk is onlogisch vanuit erfgoed standpunt en zou afbreuk doen aan de ensemblewaarde die cruciaal is in dit dossier. Vanuit dit opzicht zijn de landschapselementen in de overgangszone eveneens belangrijk en ondersteunen ze de erfgoedwaarde van het geheel.

De beschermingsvoorschriften leggen geen beperkingen op omtrent de ruimtelijke bestemming. De keuze om het noordelijk gebied als overgangszone op te nemen en niet als cultuurhistorisch landschap is ingegeven door het actueel landbouwgebruik en de bijhorende beheerdoelstellingen zijn opgesteld rekening houdend met de aanwezige beroepslandbouw. Op voorstel van het departement kan in de beheerdoelstellingen een tekstwijziging gebeuren om de vrijheid van teeltkeuze te verduidelijken.

Conclusie

Het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en op het ministerieel besluit. Het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit zijn als volgt aangepast:

In het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit wordt in de beheervisie voor het landschap volgende tekst 'Eutrofiëring moet worden tegengegaan door het stimuleren van een aangepaste teeltkeuze via beheersovereenkomsten' vervangen door 'De code Goede landbouwpraktijken en de wettelijke afstandsregels met betrekking tot bemesting moeten volstaan om een insijpeling van nutriënten zoveel mogelijk te vermijden. Verdergaande maatregelen kunnen in onderling overleg en op vrijwillige basis in beheerovereenkomsten worden vastgelegd'.

In het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit wordt in de beheervisie voor de overgangszone volgende tekst 'Ook is het aangewezen om maatregelen te nemen of over te schakelen op een aangepaste teeltkeuze om inspoeling van meststoffen te vermijden. Een perceelsgewijze aanpak kan in het beheerplan worden uitgetekend' vervangen door 'De code Goede landbouwpraktijken en de wettelijke afstandsregels met betrekking tot bemesting moeten volstaan om een insijpeling van nutriënten zoveel mogelijk te vermijden. Verdergaande maatregelen kunnen in onderling overleg en op vrijwillige basis in beheerovereenkomsten worden vastgelegd'.

1.2. Advies uitgebracht door de betrokken gemeente Neerpelt

Het advies werd gevraagd op 18 februari 2016.

Het College van Burgemeester en Schepenen bracht op 15 februari 2016 een ongunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies

1. Het schepencollege stelt dat geen gepaste inhoudelijke beoordeling mogelijk is van De Holen omdat het privé-eigendom betreft.

Het waarderingsonderzoek van een aanvraag tot bescherming omvat steeds een of meerdere terreinbezoeken om de actuele fysische toestand van het goed te evalueren. Voor het gebied De Holen werd tweemaal een terreinbezoek georganiseerd in aanwezigheid van de eigenaar en de betrokken erfgoedconsulent van Onroerend Erfgoed.

Het schepencollege stelt zich vragen over de aantasting van de erfgoedwaarden door de exploitatie van het populierenbos en de inrichting van een vijver.

De Holen is ingericht als productiebos van populier waarbij gebruik gemaakt wordt van de bestaande infrastructuur in functie van bevoeiing door infiltratie. Het beheer is vastgelegd in een bosbeheerplan (d.d. 22/12/1998) voor een termijn van 20 jaar. Dit dossier werd geraadpleegd bij de opmaak van het beschermingsdossier. In het bosbeheerplan is bepaald dat slechts de helft van de gekapte oppervlakte nog met populier mag beplant worden. De herbebossing is gebeurd rekening houdend met het historische slotennetwerk en het microreliëf. Vermits de geldigheidstermijn van dit bosbeheerplan afloopt in 2018 wordt in de beheerdoelstellingen van het inhoudelijk dossier en het MB geijverd voor de opmaak van een geïntegreerd beheerplan om de populierenteelt perceelsgewijs op te volgen. De beheerdoelstellingen vermelden eveneens de wenselijkheid om indien er zich mogelijkheden aanbieden in de toekomst, het open landschap van de watering te herstellen en terug te grijpen naar het oorspronkelijk bodemgebruik waarbij populieraanplanten opnieuw kunnen omgevormd worden tot graslanden.

Aan de vijver die recent werd aangelegd wordt in het beschermingsdossier geen erfgoedwaarde toegekend. De bijzondere voorschriften beperken zich tot de in de 19de eeuw gegraven vijvers en de waterplassen ten gevolge van kwel. De later gegraven vijver vormt weliswaar een meerwaarde voor de aanwezige fauna en flora die gebaat is bij de natte context van de watering waardoor er sprake is van een ecologische en natuurwaarde. Ter verduidelijking van de erfgoedwaarde worden in het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit de erfgoedkenmerken van de watering als volgt geherformuleerd: 19de-eeuwse waterplassen al dan niet gevoed door kwel.

Het schepencollege stelt de maatschappelijke relevantie van de watering als privé-eigendom in vraag.

Toegankelijkheid wordt door het Onroerenderfgoeddecreet niet als criterium gehanteerd voor de waardebeoordeling van een goed. Daarenboven is het gebied niet volledig ontoegankelijk. Natuurpunt voerde hier reeds herhaaldelijk inventarisaties uit van het visbestand en de flora. Vrijwilligers en natuurgidsen organiseren geleide wandelingen en recent werd door de eigenaar een fotoboek getiteld 'Levend water. De Holen Neerpelt' uitgebracht.

Het schepencollege wijst op de aanwezigheid van twee actieve landbouwbedrijven binnen de voorgestelde perimeter van het beschermd cultuurhistorisch landschap.

De beschermingsvoorschriften leggen geen beperkingen op omtrent de ruimtelijke bestemming. De keuze om het noordelijk gebied als overgangszone op te nemen en niet als cultuurhistorisch landschap is ingegeven door het actueel landbouwgebruik en de bijhorende beheerdoelstellingen zijn opgesteld rekening houdend met de aanwezige beroepslandbouw.

Het schepencollege merkt op dat de percelen grenzend aan de Hamonterweg gereserveerd zijn door Wegen en Verkeer voor de herinrichting van de Hamonterweg. Ook wordt er gewezen op de reservatiestrook in het gewestplan voor een verbindingsweg wat herbevestigd werd bij de gewestplanherziening van 1995.

Het beschermingsdossier houdt rekening met de actuele bestemming in de ruimtelijke ordening van het gebied. Op het gewestplan staan de percelen langs de Hamonterweg ingekleurd als natuurgebied. De aanwezigheid van de reservatiestrook in het gewestplan en de reeds genomen stappen in het dossier van de omleidingsweg N71 zijn in het inhoudelijk dossier opgenomen onder punt d. Juridische toestand – Ruimtelijke ordening. Het beleidsdomein MOW wordt bevraagd tijdens de adviesronde voorafgaand aan de voorlopige bescherming. Eventuele opmerkingen en of bezwaren zullen behandeld worden.

Het schepencollege stelt zich vragen over de kwaliteit van het kanaalwater en de mogelijke negatieve invloed op de waterkwaliteit in de watering. Daarenboven moeten ingeschreven waterlopen kunnen beheerd worden.

Bij een inventarisatie van het visbestand in De Holen in 2007 werden ruim 24 verschillende soorten geteld wat wijst op een goede waterkwaliteit. Met betrekking tot de toekomstige waterkwaliteit wordt in de beheerdoelstellingen voor De Holen duidelijk gesteld dat het ecosysteem volledig afhankelijk is van het Maaswater aangevoerd via het Kempens kanaal. Een goede waterkwaliteit is cruciaal en waterverontreiniging moet vermeden worden. Wat betreft het beheer van de waterlopen is het beschermingsdossier niet in tegenspraak met de geldende bepalingen. In de toelatingsplichtige handelingen wordt vermeld dat een normaal onderhoud van de openbare waterlopen blijft toegelaten voor zover het slib oordeelkundig wordt open gespreid en voldoet aan de geldende normen.

Het schepencollege stelt zich de vraag waarom de wateringen niet eerder werden voorgedragen voor bescherming en waarom het voorstel tot bescherming zich beperkt tot de watering van De Holen en geen rekening houdt met naburige wateringen zoals Hageven en Lommel.

Het beschermingsdossier van De Holen is het resultaat van een ad hoc aanvraag en kadert niet in een thematische bescherming van vloeiveiden of wateringen. Het dossier van De Holen werd geëvalueerd op basis van selectiecriteria en erfgoedwaarden. Tijdens dit waarderingsonderzoek werd De Holen vergeleken met de watering van Lommel-Kolonie en de watering in Hageven. Waar Lommel-Kolonie van bij de start was opgevat als totaalproject onder staatscontrole en met een voorbeeldfunctie, was De Holen daarentegen een voorbeeld van de aanleg van wateringen door de gemeenten die door de wetten van 1847 en 1851 verplicht werden om hun gemeenteheide rendabel te maken. In de Kempen lagen talrijke dergelijke kleinschalige wateringen maar slechts weinig zijn intact gebleven. De Holen is een van de weinige van deze vroeger talrijke kleine wateringen waar de oorspronkelijke inrichting zoals geconcipeerd in de 19de eeuw herkenbaar is gebleven en waar nog actief gebruik wordt gemaakt van een deel van de infrastructuur om te bevoeien.

De watering van het Hageven betreft enkele tientallen ha die in de omgeving van de Bergeijksdijk rond 1850 als vloeiveiden werden ingericht. Na de Tweede Wereldoorlog geraakte de watering in onbruik en werd beplant met populier. Net zoals bij De Holen betreft het hier een deel van de uitgestrekte heide die op initiatief van de gemeente Neerpelt werd getransformeerd naar vloeiveiden. Het vloeiveidencomplex rond de Bergeijksdijk is echter slechts fragmentarisch overgeleverd. Door de aanleg van de N71 werd het hydrografisch systeem verstoord en de verbinding met het kanaal op verschillende plaatsen doorsneden. In tegenstelling tot De Holen waar de originele inrichting nog volledig intact is gebleven vormt de watering van het Hageven slechts een relict van een oorspronkelijk groter complex. De watering van Lommel-Kolonie is reeds beschermd als landschap (ministerieel besluit 20/05/2003), de watering van Hageven is als relict opgenomen in de Inventaris van het Landschappelijk Erfgoed.

2. Het schepencollege stelt dat het beschermingsdossier van De Holen in tegenspraak is met eerdere beleidskeuzes en meer bepaald een dwarsboming is van de aanleg van de noordelijke omleidingsweg N71. Het schepencollege verwijst ook naar de plan MER-studie waarin sprake is van 'restanten' van het irrigatiesysteem die geen basis kunnen vormen voor de bescherming van dit gebied.

Het beschermingsdossier doet geen uitspraak over de plannen van aanleg of de ruimtelijke uitvoeringsplannen van kracht in de ruimtelijke ordening maar geeft een waardering van de erfgoedwaarden, -elementen en -kenmerken.

Tijdens het waarderingsonderzoek in het kader van de beschermingsaanvraag werden alle beschikbare documenten zoals MER en plan-MER doorgenomen. Tegelijk werd een eigen onderzoek gevoerd naar de erfgoedwaarde van De Holen. In het MER van 1996 wordt de Holen omschreven als een 'complex van graslanden waarin het oude wateringsysteem nog zichtbaar is in het microreliëf. De voormalige vloeiveide, en dan vooral het noordelijk deel wordt als zeer waardevol beschouwd. De oude structuren in het gebied zijn nog sterk herkenbaar aanwezig: er is een sterke ruimtelijke samenhang. Bovendien heeft het gebied belangrijke landschapsecologische waarden. Het zuidelijk deel van deze vloeiveide heeft naar

oppervlakte landschappelijk een iets lagere waarde dan het noordelijk deel. Het gebied blijft evenwel, en dit zowel vanuit de horizontale samenhang met haar noordelijk deel, als vanuit de aanwezige structuur (percelering, irrigatiekanalen, open karakter) waardevol.'

Op basis van het waarderingsonderzoek is geconcludeerd dat De Holen een voormalige watering betreft met historisch stabiele percelering waar het oorspronkelijke bevoeiingssysteem en de beddenbouw nog grotendeels intact en herkenbaar zijn. Veel van deze 19de-eeuwse wateringën werden snel opgegeven en zijn verdwenen wat De Holen tot een waardevol relict maakt van een korte maar ingrijpende ontginningsperiode in de Limburgse Kempen.

3. Het schepencollege stelt de Vlaamse en lokale overheid als partners in bestuur in vraag aangezien de gemeente niet vooraf werd ingelicht over het beschermingsdossier van De Holen noch geconsulteerd werd voor inhoudelijke onderbouwing van het dossier.

Bij de beschermingsaanvraag voor De Holen werd de procedure gevolgd zoals bepaald in het Onroerenderfgoeddecreet artikel 6.1.3. 'De Vlaamse regering wint voorafgaand aan de voorlopige bescherming het advies in bij de colleges van burgemeester en schepenen van de betrokken gemeentebesturen.' Aangezien het een beschermingsaanvraag betreft van een privaat eigendom, is tijdens de onderzoeksfase meermaals overlegd met de eigenaar in kwestie die informatie aanleverde voor het inhoudelijk dossier en aanwezig was bij het terreinbezoek. Zoals het schepencollege daarenboven aangeeft, is de gemeente zelf niet op de hoogte van de intrinsieke erfgoedwaarde van De Holen. Het beschermingsdossier levert wat dat betreft een belangrijke bijdrage aan de kennis van het erfgoed in de gemeente Neerpelt.

4. De Erfgoedcel van de gemeente Neerpelt stelt dat de watering van De Holen geen unicum is en verwijst naar de wateringën van Lommel Kolonie en het Bosleerpad in Lozen die reeds voor het publiek ontsloten zijn.

Toegankelijkheid wordt door het Onroerenderfgoeddecreet niet als criterium gehanteerd voor de waardebeoordeling van een goed. Tijdens het waarderingsonderzoek werd De Holen vergeleken met de watering van Lommel-Kolonie en de watering in Hageven. De totale beoordeling van de erfgoedwaarden en selectiecriteria vormt het uitgangspunt voor de evaluatie van een voorstel tot bescherming.

Herkenbaarheid

Tussen de populieraanplantingen is de oorspronkelijke beddenbouw en het netwerk van sloten en greppels van de watering nog herkenbaar aanwezig. Een vergelijking met historische kaarten leert dat inrichting van de watering zoals geconcipeerd door ingenieur Keelhoff intact is overgeleverd. In het gebied wordt een deel van het slotennetwerk nog steeds gebruikt in functie van bevoeiing door middel van infiltratie.

Representativiteit

De Holen was een van de veel wateringën die in de 19de eeuw werden aangelegd in de heide op initiatief van de Kempense gemeenten. Deze vloeiveiden herinneren aan een kortstondige periode van intensieve ontginningsactiviteit in de Kempen gebaseerd op een eeuwenoud bevoeiingsmodel dat door de Belgische staat werd gepropageerd als de methode bij uitstek om de heide economisch te valoriseren.

Zeldzaamheid

De Holen is als watering een van de weinige voorbeelden van lokale projecten, geïnitieerd door de gemeenten, die nagenoeg intact is overgeleverd. Door het kortstondig succes van de vloeiveiden vielen de hooilanden al snel te prooi aan veruiging en werden veel percelen omgevormd naar landbouwgrond. Het slotennetwerk geraakte in verval en vervaagde. Ondanks de populieraanplanting in De Holen zijn alle structurele elementen van de watering hier nog aanwezig en grotendeels functioneel.

Ensemblewaarde

Het principe van de watering is gebaseerd op het netwerk van aanvoer- en afvoersloten dat één geheel vormt en zijn erfgoedwaarde ontleent aan de onderlinge interactie. In De Holen zijn de hoofdlijnen van dit netwerk bewaard gebleven en nog steeds met elkaar verbonden.

Contextwaarde

Doordat de watering volgens een vooraf uitgetekend plan werd ingericht in de tot dan toe lege heide, was de watering bepalend voor de verdere ontwikkeling van de omgeving. Het huidige stratenpatroon volgt nog steeds grotendeels de grenzen van de watering en ontleent hier ook zijn naam aan, getuige de Holenweg en de Achelsendijk. De Holen vormt een nog groene zone ingericht op de vroegere gemeenteheide en vormt aldus een relict van de oorspronkelijke open ruimte rondom Neerpelt.

De Erfgoedcel van de gemeente Neerpelt vraagt zich af waarom dit thema niet eerst intern besproken is met het agentschap Wegen en Verkeer.

Het beschermingsdossier van De Holen maakt geen deel uit van een thematische beschermingsronde rond het fenomeen van de watering. Het betreft een ad hoc beschermingsaanvraag door de eigenaar van het gebied. Bij de beschermingsaanvraag voor De Holen werd de procedure gevolgd zoals bepaald in het Onroerenderfgoeddecreet Art.6.1.3. Het departement MOW wordt bevraagd tijdens de adviesronde voorafgaand aan de voorlopige bescherming.

Conclusie

Het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit.

Het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit werden als volgt aangepast:

Ter verduidelijking van de erfgoedwaarde worden de erfgoedkenmerken van de watering als volgt geherformuleerd: 19de-eeuwse waterplassen al dan niet gevoed door kwel.

1.3. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 18 januari 2016.

De VCOE bracht op 11 februari 2016 een gunstig advies uit over de bescherming van het onroerend goed. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies

De VCOE vraagt de afweging van de erfgoedwaarden en selectiecriteria op te nemen in het inhoudelijk dossier en door te vertalen naar de motivering van de bescherming. De VCOE vraagt ook te duiden hoe De Holen zich verhoudt tot twee reeds beschermde landschappen in de omgeving namelijk 'Het Hageven' en 'In de Hutten' (Lommel-Kolonie) waar relictten van watering en aanwezig zijn.

Tijdens het waarderingsonderzoek werd De Holen vergeleken met de watering van Lommel-Kolonie en de watering in Hageven. In het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit wordt een paragraaf toegevoegd waarin de erfgoedwaarde van De Holen wordt afgewogen tegen de naburige reeds bestaande beschermde landschappen van Het Hageven en Lommel-Kolonie. De totale beoordeling van de erfgoedwaarden en selectiecriteria vormt het uitgangspunt voor de evaluatie van een voorstel tot bescherming. De hierna opgesomde selectiecriteria werden verwerkt in de erfgoedwaarden in het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

Herkenbaarheid

Tussen de populieraanplantingen is de oorspronkelijke beddenbouw en het netwerk van sloten en greppels van de watering nog herkenbaar aanwezig. Een vergelijking met historische kaarten leert echter dat inrichting van de watering zoals geconcipeerd door

ingenieur Keelhoff intact is overgeleverd. In het gebied wordt een deel van het slotennetwerk nog steeds gebruikt in functie van bevoeiing door middel van infiltratie.

Representativiteit

De Holen was een van de veel wateringën die in de 19de eeuw werden aangelegd in de heide op initiatief van de Kempense gemeenten. Deze vloeiveiden herinneren aan een kortstondige periode van intensieve ontginningsactiviteit in de Kempen gebaseerd op een eeuwenoud bevoeiingsmodel dat door de Belgische staat werd gepropageerd als de methode bij uitstek om de heide economisch te valoriseren.

Zeldzaamheid

De Holen is als watering een van de weinige voorbeelden van lokale projecten, geïnitieerd door de gemeenten, die nagenoeg intact is overgeleverd. Door het kortstondig succes van de vloeiveiden vielen de hooilanden al snel te prooi aan verruiging en werden veel percelen omgevormd naar landbouwgrond. Het slotennetwerk geraakte in verval en vervaagde. Ondanks de populieraanplanting in De Holen zijn alle structurele elementen van de watering hier nog aanwezig en grotendeels functioneel.

Ensemblewaarde

Het principe van de watering is gebaseerd op het netwerk van aanvoer- en afvoersloten dat één geheel vormt en zijn erfgoedwaarde ontleent aan de onderlinge interactie. In De Holen zijn de hoofdlijnen van dit netwerk bewaard gebleven en nog steeds met elkaar verbonden.

Contextwaarde

Doordat de watering volgens een vooraf uitgetekend plan werd ingericht in de tot dan toe lege heide, was de watering bepalend voor de verdere ontwikkeling van de omgeving. Het huidige stratenpatroon volgt nog steeds grotendeels de grenzen van de watering en ontleent hier ook zijn naam aan, getuige de Holenweg en de Achelsendijk. De Holen vormt een nog groene zone ingericht op de vroegere gemeenteheide en vormt aldus een relict van de oorspronkelijke open ruimte rondom Neerpelt.

De VCOE is van oordeel dat de populierenteelt niet verenigbaar is met de ecologische en landschappelijke waarde van het gebied en vraagt hieromtrent een duidelijke visie op te nemen in de beheerdoelstellingen.

Noch in het inhoudelijk dossier noch in het ministerieel besluit wordt aan het populierenbestand op zich een erfgoedwaarde toegekend. De huidige populierenteelt zorgt er echter voor dat er nog steeds actief wordt bevoeid waardoor het systeem van de watering in stand wordt gehouden. In de beheerdoelstellingen en voorschriften voor instandhouding en onderhoud wordt duidelijk vooropgesteld dat het vloeiveidensysteem steeds herkenbaar en functioneel moet blijven. In het nabijgelegen beschermd landschap van de watering Lommel-Kolonie, waar eveneens een aantal percelen bebost zijn met populieren, zijn gelijkaardige beheerdoelstellingen uitgeschreven. Ook in het bosbeheerplan voor De Holen is bij de aanplantingen rekening gehouden met het historisch netwerk van bevoeiingskanalen en is bepaald dat slechts de helft van de gekapte oppervlakte nog met populier mag beplant worden. Vermits de geldigheidstermijn van dit bosbeheerplan afloopt in 2018 wordt in de beheerdoelstellingen van het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit geijverd voor de opmaak van een geïntegreerd beheerplan om de populierenteelt perceelsgewijs op te volgen. De beheerdoelstellingen vermelden eveneens de wenselijkheid om indien er zich mogelijkheden aanbieden in de toekomst, het open landschap van de watering te herstellen en terug te grijpen naar het oorspronkelijk bodemgebruik waarbij populieraanplanten opnieuw kunnen omgevormd worden tot graslanden.

Op vraag van de VCOE worden een aantal bewoordingen in artikels 2 en 3 van het ministerieel besluit en het inhoudelijk dossier op elkaar afgestemd.

Conclusie

Het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit.

Het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit werden als volgt aangepast:

In het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit wordt in artikel 3 en de beheerdoelstellingen de term 'vijvers' vervangen door 'waterplassen'. In het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit wordt in artikel 2 en punt d. bij de erfgoedkenmerken de zin 'duikers en overwelvingen op de hoofdsloten' vervangen door 'kunstwerken zoals duikers en overwelvingen op de hoofdsloten'.

In het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werden aan de ruimtelijk-structurerende waarde volgende zinnen toegevoegd:

Doordat de watering volgens een vooraf uitgetekend plan werd ingericht in de tot dan toe lege heide, was de watering bepalend voor de verdere ontwikkeling van de omgeving. Dit wordt gereflecteerd in het huidige stratenpatroon dat nog steeds grotendeels de grenzen van de watering volgt en in de straatnamen, getuige de Holenweg en de Achelsendijk.

In het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werd de historische waarde als volgt geherformuleerd:

De watering De Holen herinnert aan een kortstondige periode van intensieve ontginningsactiviteit in de Kempen gebaseerd op een eeuwenoud bevoeiingsmodel dat door de Belgische staat werd gepropageerd als de methode bij uitstek om de heide economisch te valoriseren. De aanleg van vloeiveiden zorgde voor een fundamentele wijziging van het tot dan toe gekende landschapsbeeld. Omwille van de beperkte rendabiliteit werden deze wateringën vrij snel opgegeven en omgevormd zodat hier nog weinig relictën van bestaan. De Holen is als watering in de 19de eeuw geïnitieerd door de gemeente Neerpelt en vormt een zeldzaam voorbeeld van de talrijke kleinschalige projecten waar alle structurele elementen van de watering nog aanwezig en functioneel zijn. Het bevoeiingssysteem door middel van hoofdsloten (aan- en afvoersloten) en zijsloten is nog intact en grotendeels actief in gebruik. De oorspronkelijke beddenbouw is als microreliëf nog herkenbaar aanwezig. De voormalige watering vormt een grote oppervlakte met historisch stabiele percelering. In het gebied liggen enkele waterplassen die reeds aanwezig waren in de oorspronkelijke heide voor de transformatie naar vloeiveiden en die nog steeds open water zijn. Centraal in de watering zijn een tweetal percelen historisch permanent grasland bewaard.

In het inhoudelijk dossier werd volgende paragraaf toegevoegd:

Vergelijking met nabijgelegen wateringën

In de Hutten omvat de voormalige watering van Lommel-Kolonie die midden 19de eeuw werd aangelegd in functie van de door de staat gestichte Rijkskolonie van Lommel-Kolonie. Het betrof een grootschalig project bestaande uit twintig staatshoeven, een kerk, een pastorij en een schooltje. Het water voor de bevoeiing werd aangevoerd via de spijssloot uit het kanaal. De tegenvallende opbrengsten leidden echter in 1860 reeds tot de verkoop van de Kolonie. Jozef Keelhoff was betrokken bij de uitbouw van de Kolonie en kocht de twintig boerderijen en een aantal vloeiveiden op. Een groot deel van de watering werd door Union Allumettiëre opgekocht en met populieren beplant. De populieraanplantingen zijn grotendeels gebleven. In het blok waar de oorspronkelijke kenmerken van de vloeiveiden het best bewaard bleven wordt nog steeds bevoeid vanuit didactisch en wetenschappelijk oogpunt. In tegenstelling tot De Holen was de watering van Lommel-Kolonie een project dat volledig werd gedragen door de Belgische staat. Zowel de aankoop van de heidegrond, de inrichting van de watering, de oprichting van de boerderijen en de verpachting ervan gebeurde op regeringsinitiatief. Nochtans werden in de 19de eeuw talrijke gelijkaardige irrigatieprojecten opgestart in verschillende Kempense gemeenten. De gemeente kocht echter heidegrond op met de bedoeling deze zo snel mogelijk door te verkopen aan particulieren. Dit was ook duidelijk het geval in De Holen waar de gemeente Neerpelt al zeer vroeg heidepercelen doorverkocht om te transformeren naar bevoeid hooiland. Tussen 1846 en 1850 was de watering hier een feit. Hoewel de wateringën van Lommel-Kolonie en van De Holen vanaf de tweede helft van de 19de eeuw een gelijkaardig parcours doorlopen nl. de achteruitgang van de bevoeiing en de

omvorming naar populierbos, ligt het grote verschil in de manier waarop beide wateringen werden geconcipeerd. Lommel-Kolonie was van bij de start opgevat als totaalproject onder staatscontrole en met een voorbeeldfunctie. De Holen daarentegen is een voorbeeld van de aanleg van wateringen door de gemeenten die door de wetten van 1847 en 1851 verplicht werden om hun gemeenteheide rendabel te maken. Vaak hadden deze gronden nog een economische waarde voor de inwoners van de omliggende gronden die hier vrij gebruiksrecht op hadden, maar door de verkoop werd de voormalige gemeenteheide verkaveld en particulier bezit. In de Kempen lagen talrijke dergelijke wateringen maar slechts weinig zijn intact gebleven. De tegenvallende resultaten van de irrigatieprojecten zorgden ervoor dat de klemtoon al snel verschoof naar populierenteelt. In de loop van de 20ste eeuw werden veel vloeiveiden omgezet naar landbouwgrond of bos en verdwenen. De Holen is nog een van de weinige wateringen waar de oorspronkelijke inrichting zoals geconcipeerd in de 19de eeuw nog herkenbaar is gebleven en waar nog actief gebruik wordt gemaakt van een deel van de infrastructuur om te bevoelen. Aangezien alle elementen van de historische watering nl. de beddenbouw, het slotennetwerk en de verbinding met het Kempens kanaal nog intact zijn, behoort een eventuele omvorming naar hooiland en terugkeer naar het oorspronkelijk landschap tot de mogelijkheden.

Het beschermd landschap Het Hageven omvat een riet-, vijver- en vennenzone aansluitend bij de Dommel. De oorspronkelijke heide is hier slechts fragmentarisch bewaard gebleven. Het landschap bestaat verder uit kleinschalige vochtige weidepercelen die geleidelijk overgaan in een meer open akkergebied op plaggenbodems. De voormalige watering bevindt zich buiten de afbakening van het beschermd landschap maar maakt deel uit van de ankerplaats Hageven. Het betreft enkele tientallen ha die in de omgeving van de Bergeijksdijk rond 1850 als vloeiveiden werden ingericht. Na de Tweede Wereldoorlog geraakte de watering in onbruik en werd beplant met populier. Door de aanleg van de expresweg N71 in 1970-1980 werd de voormalige watering doorsneden en bleven slechts 11ha in het landschap herkenbaar. Het gebied bestaat deels uit weiland en deels uit populieren. Net zoals bij De Holen betreft het hier een deel van de uitgestrekte heide die op initiatief van de gemeente Neerpelt werd getransformeerd naar vloeiveiden. Op zijn beurt is ook deze watering een getuige van de kortstondige maar ingrijpende ontginningsbeweging die hier plaatsvond rond het midden van de 19de eeuw. Het vloeiveidencomplex rond de Bergeijksdijk is echter slechts fragmentarisch overgeleverd. Door de aanleg van de N71 werd het hydrografisch systeem verstoord en de verbinding met het kanaal op verschillende plaatsen doorsneden. In tegenstelling tot De Holen waar de originele inrichting nog volledig intact is gebleven vormt de watering van het Hageven slechts een relict van een oorspronkelijk groter complex.

1.4. Conclusie voorafgaand aan de voorlopige bescherming

De uitgebrachte adviezen hebben invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit. Het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit werden als volgt aangepast:

In het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werd in de beheervisie voor het landschap volgende tekst 'Eutrofiëring moet worden tegengegaan door het stimuleren van een aangepaste teeltkeuze via beheersovereenkomsten' vervangen door 'De code Goede landbouwpraktijken en de wettelijke afstandsregels met betrekking tot bemesting moeten volstaan om een insijpeling van nutriënten zoveel mogelijk te vermijden. Verdergaande maatregelen kunnen in onderling overleg en op vrijwillige basis in beheersovereenkomsten worden vastgelegd'.

In het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werd in de beheervisie voor de overgangszone volgende tekst 'Ook is het aangewezen om maatregelen te nemen of over te schakelen op een aangepaste teeltkeuze om inspoeling van meststoffen te vermijden. Een perceelsgewijze aanpak kan in het beheerplan worden uitgetekend' vervangen door 'De code

Goede landbouwpraktijken en de wettelijke afstandsregels met betrekking tot bemesting moeten volstaan om een insijpeling van nutriënten zoveel mogelijk te vermijden. Verdergaande maatregelen kunnen in onderling overleg en op vrijwillige basis in beheerovereenkomsten worden vastgelegd'.

In het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit werden de erfgoedkenmerken van de watering als volgt geherformuleerd: 19de-eeuwse waterplassen al dan niet gevoed door kwel. In het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werd in artikel 3 en de beheerdoelstellingen de term 'vijvers' vervangen door 'waterplassen'.

In het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werd in artikel 2 en punt d. bij de erfgoedkenmerken de zin 'duikers en overwelvingen op de hoofdsloten' vervangen door 'kunstwerken zoals duikers en overwelvingen op de hoofdsloten'.

In het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werden aan de ruimtelijk-structurende waarde volgende zinnen toegevoegd:

Doordat de watering volgens een vooraf uitgetekend plan werd ingericht in de tot dan toe lege heide, was de watering bepalend voor de verdere ontwikkeling van de omgeving. Dit wordt gereflecteerd in het huidige stratenpatroon dat nog steeds grotendeels de grenzen van de watering volgt en in de straatnamen, getuige de Holenweg en de Achelsendijk.

In het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werd de historische waarde als volgt geherformuleerd:

De watering De Holen herinnert aan een kortstondige periode van intensieve ontginningsactiviteit in de Kempen gebaseerd op een eeuwenoud bevoeiingsmodel dat door de Belgische staat werd gepropageerd als de methode bij uitstek om de heide economisch te valoriseren. De aanleg van vloeiveiden zorgde voor een fundamentele wijziging van het tot dan toe gekende landschapsbeeld. Omwille van de beperkte rendabiliteit werden deze wateringën vrij snel opgegeven en omgevormd zodat hier nog weinig relictën van bestaan. De Holen is als watering in de 19de eeuw geïnitieerd door de gemeente Neerpelt en vormt een zeldzaam voorbeeld van de talrijke kleinschalige projecten waar alle structurele elementen van de watering nog aanwezig en functioneel zijn. Het bevoeiingssysteem door middel van hoofdsloten (aan- en afvoersloten) en zijsloten is nog intact en grotendeels actief in gebruik. De oorspronkelijke beddenbouw is als microreliëf nog herkenbaar aanwezig. De voormalige watering vormt een grote oppervlakte met historisch stabiele percelering. In het gebied liggen enkele waterplassen die reeds aanwezig waren in de oorspronkelijke heide voor de transformatie naar vloeiveiden en die nog steeds open water zijn. Centraal in de watering zijn een tweetal percelen historisch permanent grasland bewaard.

In het inhoudelijk dossier werd volgende paragraaf toegevoegd:

Vergelijking met nabijgelegen wateringën

In de Hutten omvat de voormalige watering van Lommel-Kolonie die midden 19de eeuw werd aangelegd in functie van de door de staat gestichte Rijkskolonie van Lommel-Kolonie. Het betrof een grootschalig project bestaande uit twintig staatshoeven, een kerk, een pastorie en een schooltje. Het water voor de bevoeiing werd aangevoerd via de spijssloot uit het kanaal. De tegenvallende opbrengsten leidden echter in 1860 reeds tot de verkoop van de Kolonie. Jozef Keelhoff was betrokken bij de uitbouw van de Kolonie en kocht de twintig boerderijen en een aantal vloeiveiden op. Een groot deel van de watering werd door Union Allumettiëre opgekocht en met populieren beplant. De populieraanplantingen zijn grotendeels gebleven. In het blok waar de oorspronkelijke kenmerken van de vloeiveiden het best bewaard bleven wordt nog steeds bevoeid vanuit didactisch en wetenschappelijk oogpunt. In tegenstelling tot De Holen was de watering van Lommel-Kolonie een project dat volledig werd gedragen door de Belgische staat. Zowel de aankoop van de heidegrond, de inrichting van de watering, de oprichting van de boerderijen en de verpachting ervan gebeurde op regeringsinitiatief. Nochtans werden in de 19de eeuw talrijke gelijkaardige irrigatieprojecten opgestart in verschillende Kempense gemeenten. De gemeente kocht echter heidegrond op met de

bedoeling deze zo snel mogelijk door te verkopen aan particulieren. Dit was ook duidelijk het geval in De Holen waar de gemeente Neerpelt al zeer vroeg heidepercelen doorverkocht om te transformeren naar bevoeid hooiland. Tussen 1846 en 1850 was de watering hier een feit. Hoewel de watering van Lommel-Kolonie en van De Holen vanaf de tweede helft van de 19de eeuw een gelijkaardig parcours doorlopen nl. de achteruitgang van de bevoeiing en de omvorming naar populierbos, ligt het grote verschil in de manier waarop beide wateringën werden geconcipteerd. Lommel-Kolonie was van bij de start opgevat als totaalproject onder staatscontrole en met een voorbeeldfunctie. De Holen daarentegen is een voorbeeld van de aanleg van wateringën door de gemeenten die door de wetten van 1847 en 1851 verplicht werden om hun gemeenteheide rendabel te maken. Vaak hadden deze gronden nog een economische waarde voor de inwoners van de omliggende gronden die hier vrij gebruiksrecht op hadden, maar door de verkoop werd de voormalige gemeenteheide verkaveld en particulier bezit. In de Kempen lagen talrijke dergelijke wateringën maar slechts weinig zijn intact gebleven. De tegenvallende resultaten van de irrigatieprojecten zorgden ervoor dat de klemtoon al snel verschoof naar populierenteelt. In de loop van de 20ste eeuw werden veel vloeiveiden omgezet naar landbouwgrond of bos en verdwenen. De Holen is nog een van de weinige wateringën waar de oorspronkelijke inrichting zoals geconcipteerd in de 19de eeuw nog herkenbaar is gebleven en waar nog actief gebruik wordt gemaakt van een deel van de infrastructuur om te bevoeien. Aangezien alle elementen van de historische watering nl. de beddenbouw, het slotennetwerk en de verbinding met het Kempens kanaal nog intact zijn, behoort een eventuele omvorming naar hooiland en terugkeer naar het oorspronkelijk landschap tot de mogelijkheden.

Het beschermd landschap Het Hageven omvat een riet-, vijver- en vennenzone aansluitend bij de Dommel. De oorspronkelijke heide is hier slechts fragmentarisch bewaard gebleven. Het landschap bestaat verder uit kleinschalige vochtige weidepercelen die geleidelijk overgaan in een meer open akkergebied op plaggenbodems. De voormalige watering bevindt zich buiten de afbakening van het beschermd landschap maar maakt deel uit van de ankerplaats Hageven. Het betreft enkele tientallen ha die in de omgeving van de Bergeijksdijk rond 1850 als vloeiveiden werden ingericht. Na de Tweede Wereldoorlog geraakte de watering in onbruik en werd beplant met populier. Door de aanleg van de expresweg N71 in 1970-1980 werd de voormalige watering doorsneden en bleven slechts 11ha in het landschap herkenbaar. Het gebied bestaat deels uit weiland en deels uit populieren. Net zoals bij De Holen betreft het hier een deel van de uitgestrekte heide die op initiatief van de gemeente Neerpelt werd getransformeerd naar vloeiveiden. Op zijn beurt is ook deze watering een getuige van de kortstondige maar ingrijpende ontginningsbeweging die hier plaatsvond rond het midden van de 19de eeuw. Het vloeiveidencomplex rond de Bergeijksdijk is echter slechts fragmentarisch overgeleverd. Door de aanleg van de N71 werd het hydrografisch systeem verstoord en de verbinding met het kanaal op verschillende plaatsen doorsneden. In tegenstelling tot De Holen waar de originele inrichting nog volledig intact is gebleven vormt de watering van het Hageven slechts een relict van een oorspronkelijk groter complex.

2. Bezwaren (en opmerkingen) uitgebracht na de voorlopige bescherming

Gemeente Neerpelt organiseerde het openbaar onderzoek van 14 juni 2016 tot en met 15 juli 2016.

Tijdens het openbaar onderzoek werden 45 bezwaren ingediend en 1 opmerkingennota. Deze worden achtereenvolgens behandeld.

Op 21 juni 2016 organiseerde de gemeente Neerpelt een hoorzitting waarop een toelichting werd gegeven door het agentschap Onroerend Erfgoed. Het verslag van deze hoorzitting maakt integraal deel uit van het PV van sluiting van openbaar onderzoek.

2.1. Bezwaar uitgebracht door bezwaarindiener 1 tijdens het openbaar onderzoek:

De erfgoedwaarde van het gebied is enkel een nieuwe reden om de omleidingsweg tegen te houden.

De commerciële exploitatie van het populierenbos veroorzaakt zware schade en doet twifelen aan de erfgoedwaarde van het gebied.

Zijn er geen andere mogelijkheden om de waterwegen te beschermen?

De onafhankelijkheid en expertise van het agentschap Onroerend Erfgoed wordt in vraag gesteld.

Behandeling van de bezwaren:

Een bescherming als landschap is een juridisch instrument om erfgoedwaarden te vrijwaren in het kader van het algemeen belang. Het beschermingsdossier doet bijgevolg geen uitspraak over de plannen van aanleg of de ruimtelijke uitvoeringsplannen van kracht in de ruimtelijke ordening maar geeft een waardering van de erfgoedwaarden, -elementen en -kenmerken. De bescherming van dit gebied is gebaseerd op de intrinsieke waarde van De Holen als relict van een korte maar ingrijpende ontginningsperiode in de Limburgse Kempen.

Bij de huidige exploitatie van het gebied worden tussen de percelen met populieren stroken gemaaid en opgehouden in functie van de exploitatie van de populieraanplantingen zodat de schade beperkt blijft. Met teelaarde werd eveneens een onverharde exploitatieweg aangelegd (Bebouwingsweg). Vermits de geldigheidstermijn van het bosbeheerplan afloopt in 2018 wordt in de beheerdoelstellingen van het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit geijverd voor de opmaak van een geïntegreerd beheerplan om de populierenteelt perceelsgewijs op te volgen. De beheerdoelstellingen vermelden eveneens de wenselijkheid om indien er zich mogelijkheden aanbieden in de toekomst, het open landschap van de watering te herstellen en terug te grijpen naar het oorspronkelijk bodemgebruik waarbij populieraanplanten opnieuw kunnen omgevormd worden tot graslanden.

De bescherming van de Holen concentreert zich vooral maar niet uitsluitend op de waterhuishouding. Ook de percelering, het microreliëf, de enkele percelen historisch permanent grasland en de relicten van oude populierenrassen hebben erfgoedwaarde en zijn allemaal verbonden met het concept van de watering. Daarom is het belangrijk dat De Holen als één aaneensluitend gebied worden beschermd en niet enkel de waterhuishouding.

De beschermingsaanvraag werd gevolgd door een uitgebreid waarderingsonderzoek op basis van literatuuronderzoek, archiefwerk, cartografisch onderzoek en terreinwerk. Het dossier van De Holen werd hierbij geëvalueerd op basis van selectiecriteria en erfgoedwaarden zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet. Hierbij werd rekening gehouden met de criteria herkenbaarheid, representativiteit, zeldzaamheid, ensemblewaarde en contextwaarde. Tijdens het waarderingsonderzoek werd De Holen ook vergeleken met de watering van Lommel-Kolonie en de watering in Hageven. De totale beoordeling van de erfgoedwaarden en selectiecriteria vormt het uitgangspunt voor de evaluatie van een voorstel tot bescherming. Op basis van het waarderingsonderzoek is geconcludeerd dat De Holen een voormalige watering betreft met historisch stabiele percelering waar het oorspronkelijke bevoeiingssysteem en de beddenbouw nog grotendeels intact en herkenbaar zijn. Veel van deze 19de-eeuwse wateringen werden snel opgegeven en zijn verdwenen wat De Holen tot een waardevol relict maakt van een korte maar ingrijpende ontginningsperiode in de Limburgse Kempen.

Onafhankelijk van het agentschap Onroerend Erfgoed heeft de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE) het voorstel tot bescherming van De Holen eveneens gunstig geadviseerd.

2.2. Bezwaar uitgebracht door bezwaarindiener 2 tijdens het openbaar onderzoek:

De historische waarde van het waterhuishoudingsstelsel wordt in twijfel getrokken.

De Holen is niet uniek vermits in heel de Kempen dergelijke projecten werden gerealiseerd en die uiteindelijk niet rendabel bleken.

Door de aanleg van de woonwijk Populierenhof in de jaren 1960 werd de wateraanvoer vanuit het kanaal ingebuisd zodat er geen sprake is van natuurlijke bevoeiing noch van historische waarde.

Behandeling van de bezwaren:

De Holen vormen een van de vele voorbeelden van de wateringen die in de 19de eeuw werden aangelegd in de heide op initiatief van de Kempense gemeenten. Deze vloeiveiden herinneren aan een kortstondige periode van intensieve ontginningsactiviteit in de Kempen gebaseerd op een eeuwenoud bevoeiingsmodel dat door de Belgische staat werd gepropageerd als de methode bij uitstek om de heide economisch te valoriseren. De aanleg van vloeiveiden zorgde voor een fundamentele wijziging van het tot dan toe gekende landschapsbeeld. Dat deze wateringen omwille van de beperkte rendabiliteit vrij snel werden opgegeven en omgevormd, heeft ertoe geleid dat van die grote concentratie aan vloeiveiden uiteindelijk nog slechts weinig relictten zijn overgeleverd om te getuigen van deze 'mislukte' ontginningsoperatie. Daarenboven werd De Holen als watering in de 19de eeuw geïnitieerd door de gemeente Neerpelt en vervolgens aan particulieren doorverkocht, wat deze watering tot een ander en op zich meer kleinschalig voorbeeld maakt dan de centraal uitgebate Kolonie van Lommel.

Bij de aanleg van Populierenhof in de tweede helft van de 20ste eeuw werd inderdaad een deel van de historische watering verkaveld zoals ook vermeld in het inhoudelijk dossier. Om de waterhuishouding te verzekeren voor het resterend deel van de watering, werd de verbinding tussen het kanaal en de aanvoersloot ingebuisd. Hoewel de oorspronkelijke verbinding tussen kanaal en watering gewijzigd werd, bleef de watertoevoer constant in functie van bevoeiing. Aan het principe van bevoeiing met kanaalwater noch aan het interne stelsel van aan- en afvoersloten binnen de watering werd geraakt, zodat er zeker sprake is van een historisch stelsel met een hoge representativiteit.

2.3. Bezwaar uitgebracht door bezwaarindiener 3 tijdens het openbaar onderzoek:

De beschermingsprocedure is niet conform de wetgeving omdat de eigenaars niet op voorhand werden betekend. Hierdoor kloppen de rechtstermijnen niet voor indienen van bezwaren tijdens het openbaar onderzoek. Deze data moeten herzien worden.

De erfgoedwaarde van de percelen in de zuidelijke overgangszone wordt in vraag gesteld omwille van de aanwezigheid van de spoorweg.

De aanleiding tot de bescherming wordt in vraag gesteld.

Het Hageven is niet eens beschermd wat toch een meerwaarde heeft in vergelijking met De Holen.

Er wordt gevraagd om bij bescherming het terrein volledig toegankelijk te maken.

Behandeling van de bezwaren:

Het Onroerenderfgoeddecreet vermeldt dat een besluit tot voorlopige bescherming van een archeologische site, monument of stads- of dorpsgezicht ter kennis wordt gebracht via

beveiligde zending (artikel 6.1.6). Besluiten tot bescherming van een cultuurhistorisch landschap worden enkel aangekondigd in een bericht in 3 dagbladen (artikel 6.1.7) en dus niet individueel betekend aan de eigenaars. Het openbaar onderzoek dat door de gemeente wordt georganiseerd geldt ook als kennisgeving. Het agentschap heeft voor het dossier van de Holen beslist om op eigen initiatief alsnog de eigenaars te betekenen naar aanleiding van enkele concrete vragen tijdens de hoorzitting. De wettelijke termijnen voor het indienen van bezwaren tijdens het openbaar onderzoek bleven echter ongewijzigd zoals bepaald in het Onroerenderfgoeddecreet. Bij de bescherming werd aldus de correcte procedure gevolgd.

Zoals in het inhoudelijk dossier wordt aangegeven, werd het zuidelijke deel van de watering afgesplitst door de aanleg van de spoorweg in de 19de eeuw. Deze percelen bestaan uit akkerland, alluviaal bos en ruigte. De aan- en afvoersloten zijn nog functioneel maar de kleinere zijsloten zijn gedegradeerd en/of verdwenen. Hoewel de erfgoedelementen hier minder gaaf bewaard zijn gebleven, is dit gebied nog steeds verbonden met de rest van de watering via de waterhuishouding en vormt het dus een structurele ondersteuning van de erfgoedwaarden. In de zuidelijke overgangszone wordt kalkrijk water uit het kanaal Bochoolt-Herentals de watering binnengeleid en via de bovensloot verspreid over het volledige gebied. Het netwerk van aanvoer- en afvoersloten vormt één geheel en ontleent zijn erfgoedwaarde aan de onderlinge interactie. Het uitsluiten van bepaalde delen van dit netwerk is onlogisch vanuit erfgoed standpunt en zou afbreuk doen aan de ensemblewaarde die cruciaal is in dit dossier. Vanuit dit opzicht zijn de landschapselementen in de overgangszone eveneens belangrijk en ondersteunen ze de erfgoedwaarde van het geheel.

Het beschermingsdossier van De Holen is het resultaat van een ad hoc aanvraag door een van de eigenaars van De Holen. Elke beschermingsaanvraag wordt, ongeacht de aanvrager, onderzocht en objectief beoordeeld op erfgoedwaarden. Het resultaat van dit waarderingsonderzoek wordt overgemaakt aan de minister die uiteindelijk de beslissing neemt om al dan niet over te gaan tot voorlopige bescherming.

Tijdens het waarderingsonderzoek voorafgaand aan de voorlopige bescherming werd De Holen vergeleken met de watering van Lommel-Kolonie en de watering in Hageven. De watering van het Hageven betreft enkele tientallen ha die in de omgeving van de Bergeijksdijk rond 1850 als vloeiwieden werden ingericht. Na de Tweede Wereldoorlog geraakte de watering in onbruik en werd beplant met populier. Net zoals bij De Holen betreft het hier een deel van de uitgestrekte heide die op initiatief van de gemeente Neerpelt werd getransformeerd naar vloeiwieden. Het vloeiwiedencomplex rond de Bergeijksdijk is echter slechts fragmentarisch overgeleverd. Door de aanleg van de N71 werd het hydrografisch systeem verstoord en de verbinding met het kanaal op verschillende plaatsen doorsneden. In tegenstelling tot De Holen waar de originele inrichting nog volledig intact is gebleven vormt de watering van het Hageven slechts een relict van een oorspronkelijk groter complex.

Op basis van het waarderingsonderzoek is geconcludeerd dat De Holen een voormalige watering betreft met historisch stabiele percelering waar het oorspronkelijke bevoeiingssysteem en de beddenbouw nog grotendeels intact en herkenbaar zijn. Veel van deze 19de-eeuwse wateringën werden snel opgegeven en zijn verdwenen wat De Holen tot een waardevol relict maakt van een korte maar ingrijpende ontginningsperiode in de Limburgse Kempen.

Toegankelijkheid wordt door het Onroerenderfgoeddecreet niet als criterium gehanteerd voor de waardebeoordeling van een goed. Evenmin kan de toegankelijkheid van een beschermd goed als beheerdoelstelling worden opgenomen in het beschermingsbesluit. Overigens is het gebied niet volledig ontoegankelijk. Natuurpunt voerde hier reeds herhaaldelijk inventarisaties uit van het visbestand en de flora en vrijwilligers en natuurgidsen organiseren regelmatig geleide wandelingen op het domein.

2.4. Bezwaar uitgebracht door bezwaarindieners 4 tot en met 42 tijdens het openbaar onderzoek:

De bescherming legt een hypotheek op het realiseren van de omleidingsweg rond Neerpelt en dus op de leefkwaliteit van de bewoners van de Damsheide-Hamonterweg. Er zijn voldoende flankerende maatregelen mogelijk om de effecten voor water, fauna, flora, geluid en landschap te beperken.

Behandeling van de bezwaren:

Een bescherming als landschap is een juridisch instrument om erfgoedwaarden te vrijwaren in het kader van het algemeen belang. Het beschermingsdossier doet bijgevolg geen uitspraak over de plannen van aanleg of de ruimtelijke uitvoeringsplannen van kracht in de ruimtelijke ordening maar geeft een waardering van de erfgoedwaarden, -elementen en -kenmerken.

Tijdens het waarderingsonderzoek in het kader van de beschermingsaanvraag werden alle beschikbare documenten zoals MER en plan-MER doorgenomen. De aanwezigheid van de reservatiestrook in het gewestplan en de reeds genomen stappen in het dossier van de omleidingsweg N71 zijn in het inhoudelijk dossier opgenomen onder punt d. Juridische toestand – Ruimtelijke ordening. Tegelijk werd een eigen onderzoek gevoerd naar de erfgoedwaarde van De Holen. De bescherming van dit gebied is gebaseerd op de intrinsieke waarde van De Holen als relict van een korte maar ingrijpende ontginningsperiode in de Limburgse Kempen.

Flankerende maatregelen kunnen een milderend effect hebben op verstoringen. Zo kan een groene buffering van nieuwe infrastructuur de visuele impact inperken. De aanleg van een nieuwe weg dwars door het gebied De Holen impliceert echter het meermaals doorsnijden van het hydrografisch netwerk en de historische percelering met beschadiging van het microreliëf tot gevolg. De erfgoedwaarde van het gebied bestaat voor een belangrijk deel uit de sterke ruimtelijke samenhang tussen de verschillende oude structuren die nog sterk herkenbaar aanwezig zijn. Een grootschalige ingreep zoals de aanleg van een nieuwe weg doet afbreuk aan de historische, esthetische en ruimtelijk-structurende waarde van De Holen. In een dergelijk kleinschalig gebied zijn milderende maatregelen ontoereikend om dit waardeverlies te beperken.

2.5. Bezwaar uitgebracht door bezwaarindiener 43 tijdens het openbaar onderzoek:

De manier van informeren getuigt van onbehoorlijk bestuur aangezien bij elk openbaar onderzoek de initiatiefnemer verplicht is de aangelanden aangetekend te informeren.

De bescherming hypothekeert de omleidingsweg en het noordelijk tracé. In het beschermingsdossier wordt niet met alle stappen in de procedure van de N71 rekening gehouden.

Voor de betrokken percelen wordt getwijfeld aan de landschappelijke meerwaarde wat betreft microreliëf en watervoerende functie. Er wordt ook gewezen op de economische implicaties en de meerkost bij het voortzetten van de exploitatie van het gebied. Er wordt gevraagd de percelen B121B20, B121C20 en B121R4 uit de bescherming te halen omdat deze geen erfgoedwaarde bezitten.

Behandeling van de bezwaren:

Het Onroerenderfgoeddecreet vermeldt dat een besluit tot voorlopige bescherming van een archeologische site, monument of stads- of dorpsgezicht ter kennis wordt gebracht via

beveiligde zending (artikel 6.1.6). Besluiten tot bescherming van een cultuurhistorisch landschap worden enkel aangekondigd in een bericht in 3 dagbladen (artikel 6.1.7) en dus niet individueel betekend aan de eigenaars. Het openbaar onderzoek dat door de gemeente wordt georganiseerd geldt ook als kennisgeving. De gemeente opent het openbaar onderzoek door een bericht op te hangen op de plaats van de bescherming en door een bericht te publiceren op de eigen website. Bij de bescherming werd aldus de correcte procedure gevolgd.

Het agentschap heeft beslist om voor het dossier De Holen tijdens het openbaar onderzoek alsnog op eigen initiatief de eigenaars te betekenen naar aanleiding van enkele concrete vragen tijdens de hoorzitting georganiseerd door de gemeente. Dit heeft echter geen impact op de wettelijke termijnen voor het indienen van bezwaren tijdens het openbaar onderzoek, zoals voorzien in het onroerenderfgoeddecreet.

De aanwezigheid op het gewestplan van de reservatiestrook en de reeds genomen stappen in het dossier van de omleidingsweg N71 zijn in het inhoudelijk dossier opgenomen onder punt d. Juridische toestand – Ruimtelijke ordening. Ook de maatschappelijke kosten-baten analyse (MKBA) wordt hier vermeld. In navolging van de MKBA worden door het Agentschap Wegen en Verkeer twee mogelijke tracés onderzocht, het tracé volgens de gewestplan aanduiding en een alternatief tracé. Momenteel wordt een eco-hydrologische studie uitgevoerd voor het gebied De Holen. Er is nog geen definitieve keuze gemaakt omtrent het tracé van de omleidingsweg N71. Het beschermingsdossier van De Holen doet geen uitspraak over de plannen van aanleg of de ruimtelijke uitvoeringsplannen van kracht in de ruimtelijke ordening maar geeft een waardering van de erfgoedwaarden, -elementen en -kenmerken.

De erfgoedkenmerken worden beschreven voor het volledige gebied van de bescherming en niet op individueel perceelsniveau. De watervoerende hoofdsloten, het netwerk van zijsloten en het microreliëf ten gevolge van beddenbouw zijn erfgoedelementen die verspreid in het gebied voorkomen. Op een aantal percelen, zoals de percelen B121B20 en B121C20, zijn de kleinere zijsloten gedegradeerd en/of verdwenen en is het microreliëf van de watering minder intact overgeleverd. Deze percelen maken echter nog steeds deel uit van de watering zoals die aangelegd werd in de 19de eeuw, op basis van een duidelijk inrichtingsplan dat voorzag in een landinrichting voor het volledige gebied.

De afbakening van het gebied is gebaseerd op het inrichtingsplan van de watering, opgesteld door Keelhoff in de 19de eeuw en waarvan de hoofdstructuur nog intact is. De grenzen zijn hoofdzakelijk bepaald door de waterhuishouding in functie van het bevoeiingssysteem. Omwille van het belang van de kunstmatige en natuurlijke waterlopen voor de in stand houding van de watering, worden deze allen geïntegreerd in de afbakening van het beschermd cultuurhistorisch landschap. Concreet wordt aan de oostzijde de aanvoersloot gevolgd tot aan de spoorweg waarna de Holenweg wordt gevolgd. De afbakening gebeurt op perceelsniveau en vermits de hoofdsloot net op de grens ligt van de percelen B121S4 en B121R4 worden volledigheidshalve beide percelen mee opgenomen in de bescherming.

De beschermingsvoorschriften leggen geen beperkingen op omtrent de ruimtelijke bestemming. De bestemming als landschappelijk waardevol agrarisch gebied blijft ongewijzigd. Een bescherming heeft ook steeds betrekking op de huidige toestand van een goed. De bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed zijn bedoeld om de nog aanwezige relictten (zijsloten, microreliëf) intact en zichtbaar te houden. Er is geen sprake van verplicht herstel wanneer deze elementen reeds zijn verdwenen. Het gebruik van aangepaste machines bij de exploitatie van de gronden is eveneens enkel van toepassing indien er nog erfgoedelementen aanwezig zijn die eventueel schade kunnen ondervinden van zware machinerie.

De bijzondere voorschriften voor de overgangszone stellen dat bij de exploitatie van de gronden het nog bewaarde slotennetwerk en de microtopografie in stand moet gehouden worden. Voor percelen waar deze erfgoedelementen reeds tot een minimum zijn herleid, blijven de beschermingsvoorschriften beperkt tot een voortzetting van het huidige beheer.

2.6. Bezwaar uitgebracht door bezwaarindiener 44 tijdens het openbaar onderzoek:

Er wordt gewezen op de gebrekkige communicatie en informatiespreiding waarbij niet alle eigenaars op de hoogte werden gesteld.

Op de percelen in kwestie is er geen sprake meer van microreliëf of watervoerende zijsloten. Er wordt gewezen op de gewestplanbestemming als agrarisch gebied met landschappelijke waarde en dat hier vrijheid van teeltkeuze geldt.

Er wordt aangehaald dat de percelen niet meer verbonden zijn met de watering en dus geen deel uitmaken van de waterhuishouding zodat ze uit de bescherming moeten gehaald worden.

De beheerdoelstellingen omtrent de waterhuishouding zijn niet van toepassing omdat de sloten in kwestie niet meer watervoerend zijn.

De beheerdoelstellingen omtrent historisch permanent grasland zijn niet van toepassing omdat het hier geen historisch permanent grasland betreft.

Behandeling van de bezwaren:

Het Onroerendergoeddecreet vermeldt dat een besluit tot voorlopige bescherming van een archeologische site, monument of stads- of dorpsgezicht ter kennis wordt gebracht via beveiligde zending (artikel 6.1.6). Besluiten tot bescherming van een cultuurhistorisch landschap worden enkel aangekondigd in een bericht in 3 dagbladen (artikel 6.1.7) en dus niet individueel betekend aan de eigenaars. Het openbaar onderzoek dat door de gemeente wordt georganiseerd geldt ook als kennisgeving. De gemeente opent het openbaar onderzoek door een bericht op te hangen op de plaats van de bescherming en door een bericht te publiceren op de eigen website. Bij de bescherming werd aldus de correcte procedure gevolgd.

Het agentschap heeft beslist om voor het dossier De Holen tijdens het openbaar onderzoek alsnog op eigen initiatief de eigenaars te betekenen naar aanleiding van enkele concrete vragen tijdens de hoorzitting georganiseerd door de gemeente. Dit heeft echter geen impact op de wettelijke termijnen voor het indienen van bezwaren tijdens het openbaar onderzoek, zoals voorzien in het onroerendergoeddecreet. Op 10 augustus 2016 werd de bezwaarindiener betekend. Dit heeft echter geen impact op de wettelijke termijnen voor het indienen van bezwaren tijdens het openbaar onderzoek.

In het inhoudelijk dossier worden bij A. c. Fysische toestand de volgende zinnen 'In het noordoosten van de watering zijn de percelen in gebruik als akker- en weiland. Ook hier is het microreliëf van de watering minder intact overgeleverd.' gewijzigd naar 'In het noordoosten van de watering zijn de percelen in gebruik als akker- en weiland en zijn de erfgoedkenmerken grotendeels vervaagd.'

De beschermingsvoorschriften leggen geen beperkingen op omtrent de ruimtelijke bestemming. De bestemming als landschappelijk waardevol agrarisch gebied blijft ongewijzigd. De keuze om het noordelijk gebied als overgangszone op te nemen en niet als cultuurhistorisch landschap houdt rekening met het actueel landbouwgebruik en de bijhorende beheerdoelstellingen zijn opgesteld rekening houdend met de aanwezige beroepslandbouw.

In de noordelijke overgangszone zijn de erfgoedkenmerken minder gaaf bewaard gebleven tot zelfs grotendeels verdwenen. Toch is deze zone nog steeds verbonden met de rest van de watering via de waterhuishouding. Deze vaststelling heeft inderdaad geen betrekking op de individuele percelen die hier als akker- en weiland in gebruik zijn, maar wel op de afvoer van het gezuiverde water naar de natuurlijke lager gelegen beek, de Prinsenloop. De Prinsenloop maakt net zoals de percelen in kwestie deel uit van de oorspronkelijke aanleg van de

watering en vormt nog steeds een duidelijke grens in het noordoosten. Het is via deze hoofdlijnen van de waterhuishouding dat de noordelijke overgangszone nog in verbinding staat met de rest van de watering. De percelen die weliswaar niet meer rechtstreeks in verbinding staan met de watering maar wel deel uitmaken van de historische aanleg zijn eveneens mee opgenomen.

De beheerdoelstellingen in punt a. waar de bezwaarindiener naar verwijst zijn geldig voor het beschermd onroerend goed, niet voor de overgangszone. In de beheerdoelstellingen voor de overgangszone onder punt d. wordt duidelijk gesteld dat enkel waar de microtopografie van de watering nog intact is, deze dient behouden te blijven. Wat betreft de waterhuishouding moet de watertoevoer via het kanaal, de doorstroming van het water via de hoofdsloten en de waterafvoer naar de Prinsenloop gegarandeerd blijven door een goed onderhoud van dit netwerk. Er worden geen beheerdoelstellingen opgelegd wat betreft de zijsloten omdat deze inderdaad niet meer in verbinding staan met de watering.

Wat betreft de beheerdoelstelling aangaande waterkwaliteit, wordt dit toegevoegd omwille van de inspoeling van nutriënten in de landbouwpercelen in de overgangszone die vervolgens terecht kunnen komen in de Wierikenloop, die binnen de watering dienst doet als aanvoersloot. Deze beheerdoelstelling is bedoeld om het belang van een goede waterkwaliteit binnen de watering te benadrukken en om aandacht te vragen voor de impact die het beheer en gebruik van de aangrenzende percelen hierop kunnen hebben. Zoals de bezwaarindiener zelf aangeeft, geldt hier de code Goede landbouwpraktijken en betekent dit een voortzetting van het huidige beheer.

De bijzondere voorschriften waar de bezwaarindiener naar verwijst (8° en 16°) zijn eveneens geldig voor het beschermd onroerend goed, niet voor de overgangszone. Wat betreft het verbod op het scheuren van historisch permanent grasland, heeft deze verbodsbepaling betrekking op de percelen De Vrunden met open percelen weiland en historisch permanent grasland, zoals aangegeven bij de erfgoedkenmerken onder punt b. Deze percelen staan ook aangeduid op kaart G Deelgebieden en erfgoedelementen die deel uitmaakt van het inhoudelijk dossier. In de noordelijke overgangszone is geen sprake van historisch permanent grasland en zijn hier bijgevolg geen bijzondere voorschriften voor opgesteld. Zoals reeds vermeld, leggen de beschermingsvoorschriften geen beperkingen op omtrent de ruimtelijke bestemming. De vrijheid van teeltkeuze blijft geldig.

De beheerdoelstellingen en bijzondere voorschriften voor de overgangszones zijn bedoeld om de weinige relictten van de historische aanleg van de watering die hier nog aanwezig zijn te vrijwaren en in stand te houden. Dit komt grotendeels overeen met een voortzetting van het huidige beheer. Er is geenszins sprake van herstelmaatregelen. Centraal in het beheer in de overgangszones staan de hoofdonderdelen van de waterhuishouding, namelijk de watertoevoer via het kanaal, de doorstroming van het water via de hoofdsloten en de waterafvoer naar de Prinsenloop. Bij de exploitatie van de gronden wordt gevraagd het nog bewaarde slotennetwerk en de microtopografie in stand te houden. Waar deze elementen niet meer aanwezig zijn, gelden deze bepalingen niet.

2.7. Bezwaar uitgebracht door gemeente Neerpelt tijdens het openbaar onderzoek:

Het College van Burgemeester en Schepenen herneemt het ongunstig advies over de bescherming, uitgebracht op 15 februari 2016, omwille van volgende argumenten: geen intrinsieke hoogwaardige erfgoedwaarde, niet intact en niet uniek; het uitvoeren van eerdere beleidskeuzes die maatschappelijk gedragen zijn en de Vlaamse en gemeentelijke overheid als partners in bestuur.

Bijkomende argumenten tegen de erfgoedwaarde: de toevoersloot werd gewijzigd door de verkaveling Populierenhof. Het noordelijk overgangsgebied is in landbouwgebruik en dus niet

meer intact. Het gebied is het resultaat van een historisch mislukt actieplan. De watertoevoer naar De Holen kan niet gegarandeerd worden.

Behandeling van de bezwaren:

De bezwaren wat betreft het niet uitvoeren van beleidskeuzes en de Vlaamse en gemeentelijke overheid als partners in bestuur worden behandeld bij het advies van de gemeente Neerpelt onder paragraaf 1.2.

Bij de aanleg van Populierenhof in de tweede helft van de 20ste eeuw werd inderdaad een deel van de historische watering verkaveld zoals ook vermeld in het inhoudelijk dossier. Om de waterhuishouding te verzekeren voor het resterend deel van de watering, werd de verbinding tussen het kanaal en de aanvoersloot ingebuisd. Hoewel de oorspronkelijke verbinding tussen kanaal en watering gewijzigd werd, bleef de watertoevoer constant in functie van bevoeiing. Aan het principe van bevoeiing met kanaalwater noch aan het interne systeem van aan- en afvoersloten binnen de watering werd geraakt, zodat er zeker sprake is van een historisch systeem met een hoge representativiteit.

In de noordelijke overgangszone zijn de erfgoedkenmerken minder gaaf bewaard gebleven tot zelfs grotendeels verdwenen. Toch is deze zone nog steeds verbonden met de rest van de watering via de Prinsenloop. De Prinsenloop maakt net zoals de percelen in kwestie deel uit van de oorspronkelijke aanleg van de watering en vormt nog steeds een duidelijke grens in het noordoosten. Het is via deze hoofdlijnen van de waterhuishouding dat de noordelijke overgangszone nog in verbinding staat met de rest van de watering.

De Holen vormen inderdaad een van de vele voorbeelden van de wateringën die in de 19de eeuw werden aangelegd in de heide op initiatief van de Kempense gemeenten. Deze vloeiveiden herinneren aan een kortstondige periode van intensieve ontginningsactiviteit in de Kempen gebaseerd op een eeuwenoud bevoeiingsmodel dat door de Belgische staat werd gepropageerd als de methode bij uitstek om de heide economisch te valoriseren. Dat deze wateringën omwille van de beperkte rendabiliteit vrij snel werden opgegeven en omgevormd, heeft ertoe geleid dat van die grote concentratie aan vloeiveiden uiteindelijk nog slechts weinig relictën zijn overgeleverd om te getuigen van deze 'mislukte' ontginningsoperatie. De Holen vormt een van de weinige nog grotendeels intacte voorbeelden van dit historisch project en getuigt van de fundamentele wijziging van het tot dan toe gekende landschapsbeeld die heel deze operatie met zich meebracht.

Nv De Scheepvaart ressorteert onder het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken dat bevestigd werd tijdens de adviesronde in het kader van de voorlopige bescherming. Bij de opmaak van een beheerplan kunnen daarenboven duidelijke afspraken gemaakt worden met de beheerder om concrete maatregelen te nemen om de watertoevoer vanuit het kanaal Bocholt-Herentals te garanderen.

2.8. Opmerkingennota ingediend door de Limburgse Milieukoepel vzw tijdens het openbaar onderzoek:

Het voorstel tot definitieve bescherming wordt ondersteund omwille van de historische waarde van het gebied als zeldzaam relict van dit soort wateringën in het noorden van Limburg. De beheerdoelstellingen voor de klassering en de doelstellingen die moeten gerealiseerd worden in kader van de aanmelding als EG Vogelrichtlijngebied vullen mekaar zeer goed aan en ondersteunen mekaar. Een op te maken beheerplan kan beide beschermingen combineren waardoor het gebied aan waarde wint.

3. Conclusie

De uitgebrachte adviezen en bezwaren **uitgebracht na de voorlopige bescherming en voorafgaand aan de definitieve bescherming** hebben invloed op het inhoudelijk dossier. Het inhoudelijk dossier werd als volgt aangepast:

In het inhoudelijk dossier worden bij *A. c. Fysische toestand* de volgende zinnen 'In het noordoosten van de watering zijn de percelen in gebruik als akker- en weiland. Ook hier is het microreliëf van de watering minder intact overgeleverd.' gewijzigd naar 'In het noordoosten van de watering zijn de percelen in gebruik als akker- en weiland en zijn de erfgoedkenmerken grotendeels vervaagd.'

De uitgebrachte adviezen en bezwaren **uitgebracht na de voorlopige bescherming en voorafgaand aan de definitieve bescherming** hebben geen invloed op het beschermingsbesluit. Het beschermingsbesluit werd niet aangepast.